

**ผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อความสำเร็จในการ
ทำงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร**

**The Effects of Risk Management on the Work Success of
Small and Medium Enterprises in Mukdaharn Province**

มงคล กิตติวุฒิไกร และ มนัสดา ชัยสนิยากรณ์*

สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

วิทยาเขตมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 49000

*Email: ptaiy_ptaiy@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 260 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ การบริหารความเสี่ยงถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง และด้านการติดตามประเมินผลและรายงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้องค์กรเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการที่ดีและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

คำสำคัญ : ธุรกิจ SMEs การบริหารความเสี่ยง ความสำเร็จในการทำงาน

Abstract

This study aimed to examine the effects of risk management on the work success of small and medium enterprises (SMEs) in Mukdaharn Province. Questionnaires were completed by 260 executives of SMEs in the province. Statistical analysis of the data involved multiple correlation analysis and multiple regression. The independent variable was risk management which affected and related to the success of the work. The results revealed that risk management in event identification, risk assessment, risk response, and monitoring, evaluating and reporting had positive relationships with and effects on work success as a whole. These findings may allow company executives to improve risk management and promote efficiency, effectiveness, and stability.

Keywords: Small and medium enterprises; Risk management; Work success

บทนำ

การดำเนินงานของธุรกิจต่างๆ ในปัจจุบันย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะประสบกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกหรือภายในธุรกิจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจด้านลบ เรียกว่า ความเสี่ยง (Risk) หากผู้บริหารไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้จะทำให้ธุรกิจได้รับผลกระทบในด้านลบ (ณัฐพร พันธุ์อุดมและคณะ. 2549) จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 วิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises, SMEs) ได้รับความสำคัญจากหลายฝ่ายในการเป็นกลุ่มธุรกิจที่จะฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศในช่วงนั้น ซึ่งธุรกิจ SMEs สามารถสร้างงานและกระจายรายได้ไปยังทั่วทุกภาคได้ดีกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจ SMEs จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสมดุลทางรายได้ให้แก่สังคม การครองชีพของคนในกลุ่มใหญ่ของประเทศมีมาตรฐานที่ดีส่งผลให้รายได้ประชาชนดีขึ้น และก่อให้เกิดความมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ และสังคมอย่างแท้จริง (พิษณุ คุณชื่น. 2548)

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่เรียกว่า ธุรกิจ SMEs (Small and Medium Sized - Enterprises : SMEs) เป็นธุรกิจที่ครอบคลุมกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งกิจการการผลิต กิจการบริการ และกิจการการค้า (ค้าส่งและค้าปลีก)

รวมถึงกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Industrial : SMIs) สาเหตุการเจริญเติบโตของธุรกิจ SMEs ในระบบเศรษฐกิจเกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ธุรกิจ SMEs ดำเนินงานบางประเภทได้คล่องตัว โดยเฉพาะในจังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดเศรษฐกิจพิเศษในด้านการขนส่งคมนาคม โลจิสติกส์ จุดพักสินค้าโดยมีเส้นทางหมายเลข 9 เป็นหลัก ทำให้ธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหารมีการขยายธุรกิจเพิ่มมากขึ้นและอนาคตคาดว่าจะมีนักลงทุนจากต่างชาติเข้ามาลงทุนมากยิ่งขึ้นทำให้ธุรกิจ SMEs จังหวัดมุกดาหารมีโอกาสที่จะเจริญเติบโตค่อนข้างสูง (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, เว็บไซต์) ในช่วงเวลาที่ผ่านมาธุรกิจ SMEs ก็มีการแข่งขันสูงมากมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ ความรู้ความสามารถ ด้านเงินทุนและทรัพยากรทำให้บางธุรกิจประสบผลสำเร็จ แต่บางธุรกิจล้มเหลว ดังนั้นผู้บริหารธุรกิจ SMEs จำเป็นต้องมีการบริหารหรือจัดการกับความเสี่ยงในด้านต่างๆ ภายในองค์กร ซึ่งหากองค์กรสามารถบริหารความเสี่ยงได้ดีจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าความเสี่ยงที่มีผลกระทบทั้งจากภายในและภายนอกจะได้รับการจัดการให้ลดลงได้ ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในที่สุด

การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การป้องกันและลดความสูญเสียสามารถเพิ่มมูลค่าองค์กร ผู้มีส่วนได้เสียเกิดความสมดุลระหว่างต้นทุนและผลลัพธ์ที่ได้ และมีการพัฒนาการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง (นฤมล สอาดโคม, 2550) การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เป็นสิ่งที่ทุกธุรกิจในปัจจุบันให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เห็นได้จากหลายบริษัทได้ให้ความสำคัญในด้านการบริหารความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น เพราะการที่ธุรกิจลงทุนในสิ่งใดแล้วผลที่ธุรกิจต้องการก็คือผลตอบแทนสูงสุดหรือมีกำไรสูงสุด แต่การที่ธุรกิจจะมีกำไรสูงสุดหรือมีผลตอบแทนสูงสุด เท่านั้นยังไม่พอ แต่ยังต้องรวมถึงผลการดำเนินงานที่ออกมาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดเอาไว้ด้วยนั้น แสดงว่าการคาดการณ์ของบริษัทมีความเสี่ยงเกิดขึ้นแล้ว

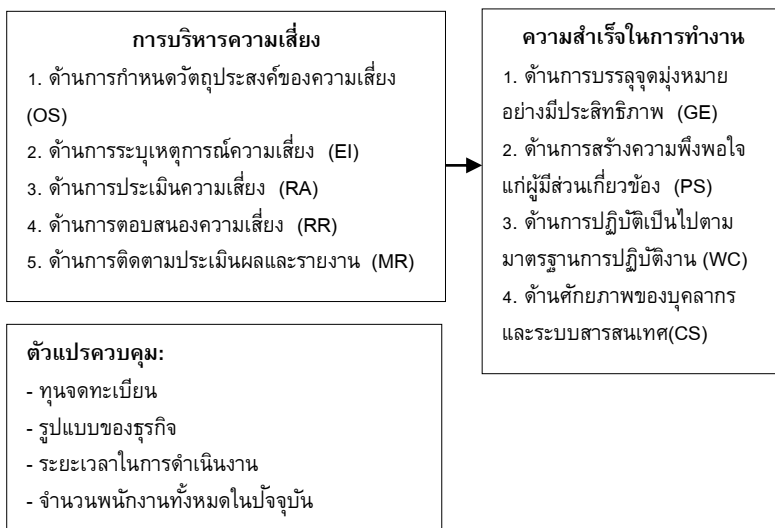
ความสำเร็จในการทำงาน (Work Success) เป็นสิ่งที่ผู้ทำงานในทุกสาขาวิชาชีพต้องการ ซึ่งเป็นพลังที่สำคัญของบุคคลและแสดงถึงความสำเร็จขององค์กร ผู้ปฏิบัติงานย่อมปรารถนาการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในชีวิตหรือความสำเร็จในการทำงานของตัวผู้ปฏิบัติงานเอง และส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หากผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพประสบความสำเร็จในการทำงานของตนย่อมทำให้รับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีมองเห็นคุณค่าของตนเองและวิชาชีพ อีกทั้งจะทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานอย่างมีเป้าหมาย มีศักยภาพในการใช้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นที่พึงพอใจแก่ลูกค้าที่ใช้บริการ ตลอดจนบุคลากรรอบข้างจนเป็นที่ยอมรับอันนำไปสู่ความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน (พวงรัตน์ บุญญานุกรณ์, 2546)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยผลกระทบการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า การบริหารความเสี่ยงมีผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร หรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดแนวทางเพื่อวางแผน พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการของการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ SMEs ในภาคตะวันออกเฉยเหนือ และในระดับจังหวัดให้เจริญรุ่งเรืองและประสบผลสำเร็จต่อไป

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การบริหารความเสี่ยง กำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงานจากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

1. การบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง การบวนการในการระบุ ประเมินความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมยอมรับได้ ป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อกำไร หากมีการบริหารความเสี่ยงที่ดีสามารถสร้างโอกาสในการเพิ่มผลตอบแทนที่เพียงพอกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้จากการบริหารความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วย

1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของความเสี่ยง (Objective Setting) หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องการขึ้นมา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเป็นไปได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นและสอดคล้องกับ ความเสี่ยงที่ยอมรับได้

1.2 การระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง (Event Identification) หมายถึง การพิจารณาเหตุการณ์หรืออุปสรรคใดที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งไว้ โดยพิจารณาทั้งปัจจัยภายในและภายนอก และให้ครอบคลุมในทุกประเภทของความเสี่ยงเพื่อให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลที่เพียงพอในการนำไปบริหารจัดการได้

1.3 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การประเมินปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยว่ามีโอกาสที่จะเกิดมากน้อยเพียงใด และหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อองค์กรรุนแรงเพียงใด และนำมาจัดลำดับว่าปัจจัยใดมีความสำคัญมากน้อยกว่ากันเพื่อจะได้กำหนดมาตรการตอบโต้กับปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

1.4 การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) หมายถึง การพิจารณาหาแนวทางเพื่อจะจัดการกับความเสี่ยงเพื่อให้ระดับความเสี่ยงลดลงจนอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ หรือการเลือกแนวทางที่จะจัดการกับความเสี่ยงนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางนั้นๆ กับผลประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับว่ามีความคุ้มค่าต่อองค์กรหรือไม่

1.5 การติดตามประเมินผลและรายงาน (Monitoring Evaluating and Reporting) หมายถึง การประเมินผลงาน แต่เป็นการประเมินผลเป็นระยะๆ แทนที่จะรอให้สิ้นสุดภารกิจหรือเป็นไปตามระยะเวลาที่แน่นอนตายตัว

2. ความสำเร็จในการทำงาน (Work Success)

ความสำเร็จในการทำงาน (Work Success) หมายถึง การวินิจฉัยการรับรู้และประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคคลว่ามีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและบรรลุในผลที่คาดหวังของความสำเร็จความสำเร็จในการทำงานซึ่งประกอบด้วย

2.1 การบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Goal Achievement Efficiency) หมายถึง การดำเนินงานที่ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดจากการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมแนวทางหรือทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

2.2 การสร้างความพึงพอใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Participant Satisfaction) หมายถึง การพิจารณาถึงผลงานและการปฏิบัติงานที่นำมาซึ่งความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกๆ ฝ่ายโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้รับบริการงานสอบบัญชี พนักงานและลูกจ้าง และหน่วยงานอื่นๆ แผนงานสอดคล้องกับเป้าหมายมีการประเมินผลและควบคุมที่เหมาะสม และใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า

2.3 การปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Working Compliance) หมายถึง การปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด ได้แก่ มาตรฐานสำนักงานมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ใช้เวลาน้อย ต้นทุนน้อย ได้ผลงานอย่างครบถ้วน และเป็นไปตามกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.4 ศักยภาพของบุคลากรและระบบสารสนเทศ (Capability of Employee and Information System) หมายถึง การที่บุคคลมีการพัฒนาทักษะความสามารถ ทักษะคิด ความพึงพอใจในการทำงาน สามารถกำกับและนำหลักการการทำงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน รวมถึงการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวหน้าเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

สมมุติฐานของการวิจัย

การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ และผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทนา สาขาร (2550) ศึกษาเรื่อง COSO EMR กับงานตรวจสอบภายใน โดยศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับ COSO EMR ทั้งความเป็นมา ความหมาย วัตถุประสงค์และองค์ประกอบของ COSO EMR ซึ่งมีองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน 1) สภาพแวดล้อมในองค์กร 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การระบุเหตุการณ์ 4) การประเมินความเสี่ยง 5) การตอบสนองความเสี่ยง 6) กิจกรรมควบคุม 7) สารสนเทศและการสื่อสาร และ 8) การติดตามและประเมินผล พบว่า COSO EMR เป็นกรอบการบริหารและการจัดการความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับทุกคนใช้ปฏิบัติในระดับองค์กร COSO EMR ไม่

ได้มามัดแทน COSO เดิม แต่เป็น การนำมาพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้รอบการบริหาร ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้และการตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ ตรวจสอบภายในมีส่วนช่วยให้ผลักดันนำ COSO EMR มาใช้ในองค์กร เพราะผู้ ตรวจสอบประเมินประเมินผลความเสี่ยงขององค์กรภายในความเชื่อมั่นอย่าง สมเหตุสมผลว่า องค์กรจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ เมื่อนำ COSO EMR มาใช้ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ได้หมายความว่าองค์กรนำ COSO EMR มาใช้แล้วจะ ได้ผล เนื่องจากมีข้อจำกัดที่มีการเลือกแนวทางในการจัดทำความเสี่ยงต้องใช้ “คน” เป็นผู้ตัดสินใจความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

พรตพร อาผะพันธ์ (2550) ได้ศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการ บริหารความเสี่ยงที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการประเมิน ความเสี่ยง และด้านการติดตามประเมินผลและการรายงาน มีความสัมพันธ์และ ผลกระทบเชิงบวกกับ ผลการดำเนินงานโดยรวม และด้านลูกค้า 2) ประสิทธิภาพการ บริหารความเสี่ยง ด้านการระบุความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผล การดำเนินงาน ด้านการระบุนการณ์ภายใน และ 3) ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา โดยสรุป ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ SMEs นอกจากต้องวางแผนในการดำเนินธุรกิจแล้ว ยังต้องคอยดูแลประเมินสถานการณ์ต่างๆ เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อป้องกันหรือลด ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผลการดำเนินงานทำให้ธุรกิจสามารถแข่งขันในตลาดได้และ สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคง

ศิลปะพร ศรีจันทร์เพชร (2547) ได้ศึกษาถึงการนำการบริหารความเสี่ยงตาม หลักของ COSO มาใช้ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยเชิงสำรวจพบว่า โดยรวมทุกอุตสาหกรรม องค์ประกอบของการบริหารความ เสี่ยงที่องค์กรปฏิบัติมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร รองลงมาคือ กิจกรรม ควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การกำหนดวัตถุประสงค์ การติดตามผล ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การประเมินความเสี่ยง การระบุเหตุการณ์ และ การตอบสนองความเสี่ยง เมื่อพิจารณาการบริหารความเสี่ยงรวมในแต่ละอุตสาหกรรม โดยใช้หลักการคำนวณค่าเฉลี่ยรวมแต่ละองค์ประกอบ พบว่า มีเพียงสินค้ากลุ่มอุปโภคที่ มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มวัตถุดิบ และสินค้าอุตสาหกรรม ธุรกิจการเงิน

เกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร เทคโนโลยี ทรัพยากร บริการ และอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และสรุปได้ว่ามีเพียงกลุ่มเดียวสินค้าอุปโภคและธุรกิจการเงินเท่านั้นที่มีการปฏิบัติในองค์ประกอบของ COSO ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในเกณฑ์มากอย่างครบถ้วนทุกองค์ประกอบ

Beasley, Clune and Hermanson (2005) ได้สำรวจสัดส่วนของบริษัทชั้นนำของโลกที่อยู่ในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงในองค์กร "Enterprise Risk Management" พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่มีการนำ ERM มาใช้ในองค์กรแล้วและมีบางองค์กรได้มีการนำมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ และจากการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่านับจากปี ค.ศ. 2005 เป็นต้นมาองค์กรทั่วโลกได้ให้ความสนใจกับการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง นอกจากจะทำให้องค์กรสามารถจัดการกับความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้แล้วยังช่วยเพิ่มความแน่นอนในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อีกด้วย

Pricewaterhouse Cooper (2004) ได้วิจัยเกี่ยวกับระดับของการนำเอารอบการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรโดยศึกษาตามแนวคิดของ COSO EMR พบว่า องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในแต่ละองค์ประกอบได้ถูกนำมาใช้ปฏิบัติไม่เท่ากันโดยองค์ประกอบที่นำมาใช้สูงสุดคือ กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) การติดตามผล (Monitoring) และการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ตามลำดับ ส่วนธุรกิจที่มีการนำไปปฏิบัติมากที่สุด คือ กลุ่มธุรกิจด้านการเงิน รองลงมาคือ เทคโนโลยีการสารสนเทศ ส่วนธุรกิจที่มีการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุดคือธุรกิจผู้ผลิตและจำหน่าย

วิธีการวิจัย

1. กระบวนการและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้จำนวน 260 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดมุกดาหาร, 2558) ทั้งนี้มีแบบสอบถามตอบกลับมาสสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 87 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 33.46 สอดคล้องกับ Aaker, Kulmar และ Day (2010) ได้เสนอว่า การส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 30 วัน

2. การวัดคุณสมบัติของตัวแปร

การบริหารความเสี่ยงเป็นตัวแปรอิสระ จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของความเสี่ยง คำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ให้มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธและเป็นไปในทิศทางเดียวกับวิสัยทัศน์ขององค์กร 2) การระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง คำถามครอบคลุมการศึกษาปัจจัยภายในขององค์กรเพื่อให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร สามารถนำจุดแข็งมาสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและลดจุดอ่อน เพื่อนำมาใช้ในการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง คำถามครอบคลุมการเรียงลำดับปัญหาในองค์กรว่าสิ่งใดควรแก้ไขก่อน หลัง ตามลำดับความสำคัญของปัญหา 4) การตอบสนองความเสี่ยง คำถามครอบคลุมการพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาที่องค์กรเผชิญอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความสูญเสียกับองค์กรน้อยที่สุด และ 5) การติดตามประเมินผลและรายงาน คำถามครอบคลุมการส่งรายงานผลให้ฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบทราบทุกครั้ง และกรณีที่พบว่าระดับความเสี่ยงเพิ่มสูงขึ้น ควรมีการเสนอแผนจัดการความเสี่ยงและรายงานให้ผู้บริหารเพื่อพิจารณาอย่างเร่งด่วน สำหรับตัวแปรตามคือ ความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ คำถามครอบคลุมการปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมกับแผนงานที่วางไว้ 2) การสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คำถามครอบคลุมผลการดำเนินงานของกิจการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) การปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน คำถามครอบคลุมความสามารถปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้มีการควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ใช้นาน้อย ต้นทุนน้อย รวมถึงเป็นไปตามมาตรฐานและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 4) ศักยภาพของบุคลากรและระบบสารสนเทศ คำถามครอบคลุมความสามารถแสวงหาแนวทางใหม่ๆ มาปรับปรุงวิธีการในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นได้อย่างสม่ำเสมอ โดยสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นหรือทำให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยทำการตรวจสอบความเที่ยง และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค Cronbach ซึ่งการบริหารความเสี่ยง มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.793 – 0.837 และความสำเร็จในการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.731 – 0.796 (Hair

และคณะ. 2006) ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) ใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการบริหารความเสี่ยงได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.702 – 0.891 และความสำเร็จในการทำงาน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.760 – 0.980 อยู่ในระดับมากกว่า 0.7 (Nunnally and Bernstein. 1978)

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ทดสอบผลกระทบของ การบริหารความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงาน (โดยรวม)ของผู้บริหารธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการ WOS} = \beta_0 + \beta_1\text{OS} + \beta_2\text{EI} + \beta_3\text{RA} + \beta_4\text{RR} + \beta_5\text{MR} + \varepsilon$$

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการบริหารความเสี่ยงกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวมของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร

ตัวแปร	WOS	OS	EI	RA	RR	MR	VIFs
$\bar{X}$	4.52	4.49	4.64	4.48	4.49	4.51	
S.D.	0.31	0.42	0.36	0.43	0.42	0.45	
WOS	-	0.564*	0.722*	0.731*	0.647*	0.664*	
OS		-	0.520*	0.464*	0.536*	0.482*	1.627
EI			-	0.531*	0.674*	0.650*	2.489
RA				-	0.392*	0.504*	1.560
RR					-	0.560*	2.066
MR						-	1.954

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตาม โดยค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.564 - 0.731 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในลำดับต่อมา ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า

ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระการบริหารความเสี่ยง มีค่าตั้งแต่ 1.560 – 2.489 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006)

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของการบริหารความเสี่ยง กับความสำเร็จในการทำงานโดยรวมของผู้บริหารธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร

การบริหารความเสี่ยง	ความสำเร็จในการทำงานโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.912	0.244	3.737	0.000
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของความเสี่ยง (OS)	0.048	0.052	0.907	0.367
ด้านการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง (EI)	0.187	0.076	2.474	0.015*
ด้านการประเมินความเสี่ยง (RA)	0.300	0.050	6.013	0.000*
ด้านการตอบสนองความเสี่ยง (RR)	0.154	0.059	2.600	0.011*
ด้านการติดตามประเมินผลและรายงาน (MR)	0.109	0.053	2.055	0.043*
F = 47.368 p = 0.000 AdjR ² = 0.729				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารความเสี่ยง ด้านการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง ด้านการประเมิน ความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง และด้านการติดตามประเมินผลและรายงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม เขียนเป็นสมการได้ดังนี้ $wos = \beta_0 + \beta_2EI + \beta_3RA + \beta_4RR + \beta_5MR + \varepsilon$ เนื่องจาก การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้บริหารสามารถจัดการกับความไม่แน่นอน ความเสี่ยง และโอกาสที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบริหารความเสี่ยงต้องมีการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงพิจารณาจากกิจกรรมแต่ละกิจกรรมหรือกระบวนการ มีปัจจัยหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่จะส่งผลให้หน่วยงานไม่สามารถดำเนินงานได้ตามกิจกรรมนั้นๆ โดยระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และการประเมิน ความเสี่ยงพิจารณาความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นว่าอยู่

ในระดับใด เพื่อจะได้ตอบสนองความเสี่ยงให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ความเสี่ยงที่ระบุไว้ว่าควรจะมีภัยเสี่ยง ลด ร่วมกันรับความเสี่ยงหรือยอมรับ รวมทั้งด้านการติดตามประเมินผลและรายงาน เพื่อประเมินกรอบการจัดการความเสี่ยงให้เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ซึ่งการบริหารความเสี่ยงที่มีการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการติดตามประเมินผลและรายงาน จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลและอภิปราย

การบริหารความเสี่ยง ด้านการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง และด้านการติดตามประเมินผลและการรายงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญ แสงสุขวาว (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ ควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยง การระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และประเมินความเสี่ยงในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น และควรวางแผนการบริหารความเสี่ยงในด้านการสร้างความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ พร้อมทั้งป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานอย่างราบรื่นเกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันต่อไป เช่นเดียวกับการไฟฟ้านครหลวงมีนโยบายการบริหารความเสี่ยงปี 2555 มีการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกคือ การสูญเสียลูกค้ารายใหญ่ที่เป็นรายได้หลัก เนื่องจากลักษณะการใช้ไฟฟ้าของลูกค้ารายใหญ่ต้องการความมั่นคงของระบบไฟฟ้าในระดับสูงหากมีความผิดปกติในระบบไฟฟ้าที่จ่ายให้แก่ลูกค้า อาจทำให้เกิดผลเสียหายต่ออุปกรณ์ไฟฟ้าและทรัพย์สินของลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าได้ และปัจจัยภายในคือ ความเสี่ยงด้านบุคลากร เนื่องจากความเพียงพอด้านปริมาณและศักยภาพทางด้านวิชาการยังไม่เพียงพอ การไฟฟ้าจัดระดับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับสูง และได้มีการตอบสนองความเสี่ยงคือ การใช้เทคโนโลยีการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าสมัยใหม่โดยใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงเป็นทางเลือกหนึ่งของกลุ่มลูกค้ารายใหญ่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่จะทดแทนการซื้อไฟฟ้าจากการไฟฟ้านครหลวง รวมถึงการย้ายฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมออกนอกเขตจำหน่ายของการไฟฟ้า

นครหลวงจากนโยบายภาครัฐในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเสริมการลงทุน การจูงใจด้านภาษี การให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า เป็นต้น ประกอบกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้ลูกค้ากลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องการลดต้นทุนการผลิตมีการย้ายฐานการผลิตไปสู่เขตภูมิภาคมากขึ้น และมีแผนเตรียมความพร้อมเพื่อการแต่งตั้งผู้บริหาร และแผนเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรต่อการดำเนินธุรกิจตามแนวทาง Human Capital Readiness เพื่อให้มีบุคลากรที่มีความสามารถ และพร้อมสำหรับการแต่งตั้งทดแทนให้ทำหน้าที่ในตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจสามารถนำผลการศึกษากลับมาบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานของธุรกิจ SMEs ไปศึกษาเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นๆ เช่น หน่วยงานราชการ หรือสถาบันการศึกษาของรัฐ เป็นต้น เนื่องจากลักษณะงานที่แตกต่างกัน เพื่อให้งานวิจัยออกมามีหลากหลายตรงวัตถุประสงค์ของผู้ใช้งานวิจัย และสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้องค์กรต่างๆ สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงในองค์กรตนเองให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2558. สถิติการจดทะเบียนนิติบุคคล. <http://www.dbd.go.th/main.php?filename=inde>. 20 กุมภาพันธ์.
- จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลาเพชร ศรีจันทพร. 2550. การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- ณัฐพร พันธุ์อุดม และคณะ. 2549. แนวทางการควบคุมภายในที่ดี. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นฤมล สะอาดโสม. 2550. การบริหารความเสี่ยงองค์กร. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.
- พรตพร อาคมยะพันธ์. 2550. ผลกระทบของประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. 2546. **ขุมปัญญาทางพยาบาลศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พระราม 4 ปรีณิตัง.
- พิษณุ คุณชื่น. 2548. **ผลกระทบของความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อการปรับปรุงองค์กรและผลการดำเนินงานของ SMEs ไทย**. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชาญ แสงสุขวาว อิงอร นาชัยฤทธิ์ และวิชญ์ สุमितสุวรรณ. 2550. “การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย”. **ว.มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 32: 84-94.
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2558. **นิยาม SMEs**. <http://www.ismed.or.th/>. 10 มีนาคม.
- ศิโรตม์พร ศรีจันทร์เพชร. 2548. **การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance)**. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุษณา ภัทรมนตรี. 2545. **การตรวจสอบและควบคุมภายใน : แนวคิดและกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Aaker, D.A., V.Kumar & G.S. Day. 2001. **Marketing research**. 7th ed. New York: John Wiley & Sons.
- Beasley, Clune and Hermansom. 2005. “Enterprise Risk Management: An empirical analysis of factors associated with the extent of implementation”. **Journal of Accounting and Public Policy**. 24, 521-531.
- Hair, J.F. & others. 2006. **Multivariate data analysis**. 6th ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Education Inc.
- Nunnally, J.C., & Bernstein.I.H. 1994. **Psychometric theory** (3thed.) Nex York: MCGraw-Hill.
- Pricewaterhouse Cooper. 2004. **COSO ERM: Enterprise Risk Management**.